

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ในตำบลจะทิ้งพระ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา

Factors Related to Self-Protective Behaviors from Coronavirus 2019 Infection among People in Ja Thing Phra Sub-District, Sathing Phra District, Songkhla Province

รัชดาพร คงแสนคำ¹, สุพัตรา กาลรัตน์¹, ศิริลักษณ์ ชวงมี², เสาวนีย์ โปะกะบุตร¹, ปัทมา รักแก้ว^{1*}

Rutchadaphon Khongsancum¹, Supattra Kanrat¹, Siriluk Chaungmee², Saowanee Posakaboot¹, Patthama Rakkua^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรม และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในตำบลจะทิ้งพระ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 307 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีอย่างง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติถดถอย พหุคูณโลจิสติก ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ภาพรวมอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 92.18) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การเข้าถึงบริการสุขภาพ แรงสนับสนุนจากครอบครัว การกระตุ้นเตือนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และผู้นำชุมชน โดยที่ การเข้าถึงบริการสุขภาพระดับสูงมีพฤติกรรมดีกว่า 2.07 เท่า ($OR_{adj} = 2.07$, 95%CI: 1.19-3.61) แรงสนับสนุนจากครอบครัวระดับสูงมีพฤติกรรมดีกว่า 2.47 เท่า ($OR_{adj} = 2.47$, 95%CI: 1.39-4.40) และการกระตุ้นเตือนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และผู้นำชุมชนระดับสูงมีพฤติกรรมดีกว่า 2.25 เท่า ($OR_{adj} = 2.25$, 95%CI: 1.22-4.13) ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงบริการสุขภาพ และให้แรงสนับสนุนทางสังคมทั้งจากครอบครัว เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และผู้นำชุมชนอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ปัจจัยนำ, ปัจจัยเอื้อ, ปัจจัยเสริม, พฤติกรรมการป้องกันตนเอง, ไวรัสโคโรนา 2019

Citation:

Khongsancum R, Kanrat S, Chaungmee S, Posakaboot S, Rakkua P. Factors related to self-protective behaviors from Coronavirus 2019 infection among people in Ja Thing Phra Sub-District, Sathing Phra District, Songkhla Province. Health Sci J Thai 2023; 5(3): 38-46. (in Thai); <https://doi.org/10.55164/hsjt.v5i3.258926>

¹ คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ พัทลุง 93210

² โรงพยาบาลสังขละบุรี อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา 90190

¹ Faculty of Health and Sports Science, Thaksin University, Phatthalung, 93210, Thailand

² Sathing Phra Hospital, Sathing Phra District, Songkhla Province, 90190, Thailand

* Corresponding author: Email: rpattama@tsu.ac.th, Tel: 089-006-7576
Received: Aug 11, 2022; Revised: Feb 7, 2023; Accepted: Apr 21, 2023
<https://doi.org/10.55164/hsjt.v5i3.258926>

Abstract

This survey research aimed to investigate the level of self-protective behaviors and the factors related to self-protective behaviors from Coronavirus 2019 (COVID-19) infection among people in Cha Thing Phra Sub-district, Sathing Phra District, Songkhla Province. The samples were people aged 18 years and over. A total of 307 people took a simple random sampling. The data were analyzed by using descriptive statistics and multiple logistic regression. The results showed that the samples had a good level of self-protective behaviors from COVID-19 infection (92.18%). Factors associated with self-protective behaviors from coronavirus 2019 infection revealed that the enabling factor; high level of access to health services ($OR_{adj} = 2.07$, 95%CI: 1.19-3.61), the reinforcing factors; high level of family support ($OR_{adj} = 2.47$, 95%CI: 1.39-4.40) and high level of being prompted by health professionals, village health volunteers and community leaders ($OR_{adj} = 2.25$, 95%CI: 1.22-4.13). The findings of this study suggest that healthcare providers should promote self-protective behaviors from the COVID-19 infection focusing on access to health services and social support from family, health professionals, village health volunteers, and community leaders.

Keywords: Predisposing Factors, Enabling Factors, Reinforcing Factors, Self-Protective Behaviors, Coronavirus 2019

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Corona Virus Disease, COVID-19) คือโรคติดต่อซึ่งเกิดจากไวรัส โคโรนาชนิดที่มีการค้นพบล่าสุด เป็นโรคอุบัติใหม่หรือไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ที่ทำให้เกิดโรคระบบทางเดินหายใจตั้งแต่โรคหัดธรรมดาจนถึงปอดอักเสบที่มีอาการรุนแรง เช่น โรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS) และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันร้ายแรง (SARS) ปัจจุบันองค์การอนามัยโลก (WHO) ประกาศยกระดับโรคโควิด 19 เป็นการระบาดใหญ่ จากการแพร่ระบาดลูกกลมไปทั่วโลก ทำให้อัตราการป่วยและเสียชีวิตเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก⁽¹⁾ นำมาซึ่งการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทยระลอกแรก เมื่อเดือนมกราคม 2563 โดยจากผลสำรวจ ณ วันที่ 10 ตุลาคม 2564 มีจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ในประเทศไทย 10,817 ราย เสียชีวิต 84 ราย มีจำนวนผู้ติดเชื้อสะสมตั้งแต่ 1 เมษายน 2564 ทั้งหมดในประเทศไทยอยู่ที่ 1,682,021 ราย และเสียชีวิตสะสม 17,597 ราย⁽²⁾ สถานการณ์ในจังหวัดสงขลา ในช่วงการระบาดระลอกใหม่เดือนเมษายน 2564 ข้อมูล ณ วันที่ 22 พฤศจิกายน 2564 มีรายงานจำนวนผู้ป่วยยืนยันสะสมตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2564 จำนวน 59,077 ราย เสียชีวิตสะสม 244 ราย⁽³⁾ และในอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ณ วันที่ 9 ธันวาคม 2564 มีผู้ติดเชื้อสะสมอยู่ที่ 953 ราย เสียชีวิตสะสม 8 ราย⁽⁴⁾

จากสถานการณ์ในปัจจุบันยังมีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสาเหตุสำคัญของการติดเชื้อนั้นเกิดจากพฤติกรรมการป้องกันตนเองของประชาชนยังไม่ดีพอ โดยมีปัจจัยด้านต่างๆเข้ามาเกี่ยวข้องหลายปัจจัย ทั้งด้านปัจจัยภายในตัวบุคคล เช่น ความรู้ ทักษะติดต่อโรค และปัจจัยภายนอกตัวบุคคล เช่น ปัจจัยด้านทรัพยากร สิ่งแวดล้อม รวมทั้ง

บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมป้องกันตนเองของประชาชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงศึกษาและประยุกต์ใช้แนวคิด PRECEDE Framework ในการสำรวจพฤติกรรมของประชาชนในตำบลจะทิ้งพระ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา โดยการวิเคราะห์พฤติกรรมสุขภาพแบบสหปัจจัยตามแนวคิด PRECEDE ramework ของ Green & Kreuter⁽⁵⁾ ซึ่งมีสมมติฐานว่า พฤติกรรมสุขภาพบุคคลมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายปัจจัยและการดำเนินงานเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นต้องวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมเสียก่อนโดยอาศัยกระบวนการและวิธีการต่างๆ โดยใช้ปัจจัยหลักคือ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ในการวินิจฉัยและการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผู้วิจัยจึงใช้ระยะที่ 4 ของ PRECEDE Framework คือ การวินิจฉัยด้านการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ปัจจัยดังกล่าวมาข้างต้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในตำบลจะทิ้งพระ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
- 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในตำบลจะทิ้งพระ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) โดยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยทักษิณ เลขที่ COA No. TSU 2021_191 REC No. 0401 รหัสโครงการ เลขที่ 224/64 รับรองเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2564

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ ประชากรคือ บุคคลที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในตำบลจะทิ้งพระ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา จำนวน 2,425 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 307 คน ได้จากการคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการประมาณค่าเฉลี่ยในกรณีทราบประชากร จากการทบทวนงานวิจัยของสรุติเยี่ยมชัย⁽⁶⁾ และณัฐวรรณ คำแสน⁽⁷⁾ โดยมีระดับความแปรปรวนเท่ากับ 0.45 กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% เท่ากับ 1.96 ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ เท่ากับ 0.05 และจำนวนประชากร เท่ากับ 2,425 แทนค่าในสูตรแล้วได้ขนาดตัวอย่างในการศึกษาไม่น้อยกว่า 276 คน อย่างไรก็ตาม เพื่อป้องกันการตอบแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์และการสูญหายของขนาดกลุ่มตัวอย่างระหว่างการสำรวจจึงมีการปรับขนาดตัวอย่าง โดยคาดว่ามีการสูญหายที่ร้อยละ 10⁽⁸⁾ ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 307 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาคำนวณแบ่งตามสัดส่วนตามประชากรของแต่ละหมู่บ้านของตำบลจะทิ้งพระทั้ง 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านพังเภา 83 คน หมู่ 2 บ้านพังเสม็ด 55 คน หมู่ 6 บ้านมัจฉา 77 คน และหมู่ 7 บ้านพังลึก 92 คน จากนั้นจัดทำบัญชีบ้านเลขที่ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิงอายุ 18 ปีขึ้นไปแล้วทำการแบ่งสัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้จากประชาชนที่มีอยู่จริงในพื้นที่จำแนกตามหมู่บ้านแล้วสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับฉลากรายชื่อจากทะเบียนรายชื่อหมู่บ้านของกรอบการสุ่ม จนครบจำนวน 307 คน

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป ในตำบลจะทิ้งพระ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา ที่ประยุกต์แบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 11 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยนำเข้าที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย ด้านความรู้ จำนวน 12 ข้อ และ ด้านทัศนคติในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยเอื้อที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ประกอบด้วย ด้านการเข้าถึงบริการสุขภาพ จำนวน 5 ข้อ และ ด้านกฎหมาย/นโยบาย/ข้อบังคับ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามปัจจัยเสริมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย ด้านแรงสนับสนุนจากครอบครัว จำนวน 6 ข้อ และด้านการกระตุ้นเตือนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และผู้นำชุมชน จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามพฤติกรรมปฏิบัติตนในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 28 ข้อ โดยประยุกต์จากมาตรการ DMHTTA ของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข⁽⁹⁾ ได้แก่ D-Distancing เว้นระยะห่างทางสังคม M-Mask wearing ใส่หน้ากากป้องกัน H-Hand washing หมั่นล้างมือ T-Temperature ตรวจวัดอุณหภูมิ T-Testing ตรวจหาเชื้อโควิด (เฉพาะกรณี) และ A-Application ใช้แอปพลิเคชันไทยชนะ/หมอชนะ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งไม่ใช่พื้นที่ศึกษา จำนวน 35 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยพบว่าปัจจัยนำด้านความรู้ ใช้สูตรของ Kuder-Richardson (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.985 และปัจจัยนำด้านทัศนคติ ปัจจัยเอื้อด้านการเข้าถึงบริการสุขภาพ ปัจจัยเอื้อด้านกฎหมาย/นโยบาย/ข้อบังคับ ปัจจัยเสริมด้านแรงสนับสนุนจากครอบครัว ปัจจัยเสริมด้านการกระตุ้นเตือนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และผู้นำชุมชน และพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73 0.87 0.83 0.92 0.94 และ 0.87 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเองได้อย่างอิสระ แต่หากมีข้อสงสัยสามารถซักถามจากผู้วิจัยได้โดยตรง ในกรณีมีปัญหาในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะอ่านข้อคำถามให้ฟังทีละข้อ ใช้เวลาในการทำแบบสอบถามประมาณ 20 นาที ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูลโดยแบบสอบถามมีความสมบูรณ์และสามารถใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด จำนวน 307 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ หัวย้อย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) จากการทดสอบการกระจายของข้อมูลตัวแปรตาม

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้สถิติ One sample kolmogorov-Smirnov test พบว่าการกระจายของข้อมูลไม่เป็นเส้นโค้งปกติ มีค่า $p\text{-value} = 0.001$ จึงใช้สถิติถดถอยโลจิสติกอย่างง่าย (Simple logistic regression) เพื่อพิจารณาและเลือกตัวแปรในการวิเคราะห์ในสมการถดถอยโลจิสติกพหุตัวแปร (Multiple logistic regression) โดยพิจารณาจากค่า $p\text{-value}$ ของ Wald's test ที่มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.25 และพิจารณาตัวแปรออกจากสมการด้วยวิธีการ Backward elimination ทั้งนี้ตัวแปรตามคือพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แบ่งพฤติกรรม เป็น 2 กลุ่มโดยใช้ค่า Median เป็นตัวตัดเนื่องจากการกระจายของข้อมูลไม่เป็นเส้นโค้งปกติ⁽¹⁰⁾ ได้ค่า Median เท่ากับ 126 กำหนดให้ค่า <126 เป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี และ ≥ 126 เป็นพฤติกรรมที่ดี ในส่วนของตัวแปรต้นได้แก่ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ผู้วิจัยจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มคือ ระดับต่ำและระดับสูง โดยใช้ค่า Median เป็นตัวตัดเช่นเดียวกันเนื่องจากการกระจายของข้อมูลไม่เป็นเส้นโค้งปกติ⁽¹⁰⁾ (ยกเว้นตัวแปรด้านความรู้ที่ใช้ค่าคะแนนซึ่งเป็นข้อมูลต่อเนื่อง)

ผลการศึกษา

คุณลักษณะทางประชากร พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 74.27) มีอายุอยู่ในช่วง 35-44 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 44.30) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 99.35) เกินครึ่งหนึ่งมีสถานภาพสมรส สมรส (ร้อยละ 57.65) ระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 45.60) 1 ใน 3 มีอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 32.25) รายได้ อยู่ในช่วงต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 52.12) มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน (ร้อยละ 43.32) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว (ร้อยละ 69.71) ส่วนใหญ่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 เข็มที่ 2 (ร้อยละ 79.15) และส่วนใหญ่ไม่เคยมีประวัติการสัมผัสกลุ่มเสี่ยง/ผู้ป่วยโรคโควิด 19 (ร้อยละ 85.34)

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน (ด้านการเว้นระยะห่างทางสังคม การใส่หน้ากากอนามัย การล้างมือ การตรวจวัดอุณหภูมิ การตรวจหาเชื้อโควิด 19 และการใช้แอปพลิเคชันไทยชนะ/หมอชนะ) อยู่ในระดับดี ร้อยละ 92.18 ดังแสดงในตารางที่ (Table) 1

Table 1 Level of self-protective behaviors from the coronavirus 2019 infection (n = 307)

DMHTTA	Mean (SD)	n (%)		
		Good (3.67-5.00)	Moderate (2.34-3.66)	Adjust (1.00-2.33)
Distancing	4.55 (0.50)	290 (94.46)	17 (5.54)	0 (0.00)
Mask wearing	4.45 (0.49)	290 (94.46)	16 (5.21)	1 (0.33)
Hand washing	4.40 (0.66)	277 (90.23)	23 (7.49)	7 (2.28)
Temperature	4.36 (0.61)	268 (87.30)	38 (12.38)	1 (0.33)
Testing	4.59 (0.71)	279 (90.88)	24 (7.82)	4 (1.30)
Application (Thaichana/Morchana App)	3.59 (1.59)	185 (60.26)	36 (11.73)	86 (28.01)
Overall of self-protective behaviors	4.40 (0.50)	283 (92.18)	24 (7.82)	0 (0.00)

ปัจจัยนำ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความรู้ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยคะแนนของความรู้ เท่ากับ 11.97 คะแนน (SD = 0.20) จากคะแนนเต็มทั้งหมด 12 คะแนน และกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีทัศนคติอยู่ในระดับดี ร้อยละ 85.34 รองลงมาคือระดับปานกลาง ร้อยละ 14.66 ปัจจัยเอื้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้ระดับมาก ร้อยละ 78.18 รองลงมาคือระดับปานกลาง ร้อยละ 21.82 และระดับการรับรู้กฎหมาย/นโยบาย/ข้อบังคับ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วน

ใหญ่อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 82.08 รองลงมา คือระดับปานกลาง ร้อยละ 17.92 และปัจจัยเสริม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัวอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 93.00 รองลงมา คือระดับปานกลาง ร้อยละ 6.67 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการกระตุ้นเตือนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และผู้นำชุมชนอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 90.23 รองลงมา คือระดับปานกลาง ร้อยละ 9.44 ดังแสดงในตารางที่ (Table) 2

Table 2 Level of knowledge (Predisposing factors) attitude (Predisposing factors) and enabling factors and reinforcing factors

Factors	Mean (SD)	n (%)		
		High	Moderate	Low
Predisposing Factors				
Knowledge	11.97 (0.20)	307 (100.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
Predisposing Factors				
Attitude	3.51 (0.50)	262 (85.34)	45 (14.66)	0 (0.00)
Enabling Factors				
Access to health services	4.20 (0.63)	240 (78.18)	67 (21.82)	0 (0.00)
Laws / rules / regulations	4.28 (0.59)	252 (82.08)	55 (17.92)	0 (0.00)
Reinforcing Factors				
Family support	4.42 (0.57)	279 (93.00)	20 (6.67)	1 (0.33)
Being prompted by health professionals, village health volunteers and community leaders	4.48 (0.58)	277 (90.23)	29 (9.44)	1 (0.33)

Note: The knowledge (total score = 12 scores) was rated at high (8.01-12.00), moderate (4.01-8.00) and low (0.00-4.00) Attitude and enabling factors (total score = 5 scores) were rated at high (3.67-5.00), moderate (2.34-3.66) and low (1.00-2.33), respectively.

จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ (Table) 3

Table 3 Crude analysis of factors related to self-protective behaviors from Coronavirus 2019 Infection

Factors	Behavior (%)		OR (95%CI)	p-value
	Good	Poor		
Sex				0.096
Male	34 (43.04)	45 (56.96)	Ref.	
Female	123 (53.95)	105 (46.05)	1.55 (0.93-2.60)	
Age (year)				0.512
< 35	32 (58.18)	23 (41.82)	Ref.	
35-44	68 (50.00)	68 (50.00)	0.72 (0.38-1.35)	
> 44	57 (49.14)	59 (50.86)	0.69 (0.36-1.33)	
Marital status				0.726
Single/ Divorced/ Separated	68 (52.31)	62 (47.69)	Ref.	
Married	89 (50.28)	88 (49.72)	0.92 (0.59-1.45)	
Education				0.197
Primary Education and Lower	68 (47.22)	76 (52.78)	Ref.	
Secondary education and Higher	89 (54.60)	74 (45.40)	1.34 (0.86-2.11)	
Occupations				0.424
Not working	38 (56.72)	29 (43.28)	Ref.	
Self-employed	46 (46.46)	53 (53.54)	0.66 (0.36-1.24)	
Other (Agriculturist / Government official / Merchant / College student)	73 (51.77)	68 (48.23)	0.82 (0.46-1.47)	

Table 3 Crude analysis of factors related to self-protective behaviors from Coronavirus 2019 Infection (continued)

Factors	Behavior (%)		OR (95%CI)	p-value
	Good	Poor		
Salary (Baht)				0.519
≤5,000	79 (49.38)	81 (50.62)	Ref.	
>5,000	78 (53.06)	69 (46.94)	1.16 (0.74-1.82)	
Family members				0.702
1-2	46 (52.87)	41 (47.13)	Ref.	
≥3	111 (50.45)	109 (49.55)	0.91 (0.55-1.49)	
Disease				0.377
No	113 (52.80)	101 (47.20)	Ref.	
Yes	44 (47.31)	49 (52.69)	0.80 (0.49-1.31)	
COVID-19 vaccines				0.006
First and 2nd dose	115 (47.13)	129 (52.87)	0.45 (0.25-0.80)	
3rd dose and 4th dose	42 (66.67)	21 (33.33)	Ref.	
COVID-19 risk history				0.522
Yes	25 (55.56)	20 (44.44)	Ref.	
No	132 (50.38)	130 (49.62)	0.81 (0.43-1.53)	
Predisposing Factors				
Knowledge (Score)			2.19 (0.60-7.94)	0.235
Attitude				<0.001
Low level	63 (40.38)	93 (59.62)	Ref.	
High level	94 (62.25)	57 (37.75)	2.60 (1.61-4.18)	
Enabling Factors				
Access to health services				<0.001
Low level	55 (32.93)	112 (67.07)	Ref.	
High level	102 (72.86)	38 (27.14)	4.07 (2.52-6.58)	
Laws / rules / regulations				<0.001
Low level	70 (37.23)	118 (62.77)	Ref.	
High level	87 (73.11)	32 (26.89)	3.71 (2.31-5.95)	
Reinforcing Factors				
Family support				<0.001
Low level	51 (31.10)	113 (68.90)	Ref.	
High level	106 (74.13)	37 (25.87)	4.84 (2.98-7.85)	
Being prompted by health professionals, village health volunteers and community leaders				<0.001
Low level	50 (32.05)	106 (67.95)	Ref.	
High level	107 (70.86)	44 (29.14)	4.95 (3.01-8.13)	

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่าปัจจัยด้านการเข้าถึงบริการสุขภาพ แรงสนับสนุนจากครอบครัว การกระตุ้นเตือนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และผู้นำชุมชน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยประชาชนที่เข้าถึงบริการสุขภาพ

ได้ในระดับสูง มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองที่ดีกว่าประชาชนที่เข้าถึงบริการสุขภาพได้ในระดับต่ำ 2.07 เท่า ($OR_{adj} = 2.07$, 95%CI: 1.19-3.61) ประชาชนที่ได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัวในระดับสูง มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองที่ดีกว่าประชาชนที่ได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัวในระดับต่ำ 2.47 เท่า ($OR_{adj} = 2.47$, 95%CI: 1.39-4.40) และประชาชนที่ได้รับ

การกระตุ้นเตือนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และผู้นำชุมชนในระดับสูง มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองที่ดีกว่าประชาชนที่ได้รับการกระตุ้นเตือนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และผู้นำชุมชนในระดับต่ำ 2.25 เท่า ($OR_{adj} = 2.25$, 95%CI: 1.22-4.13) ดังแสดงในตารางที่ (Table) 4

Table 4 Multiple Regression of Factors Related to Self-Protective Behaviors from Coronavirus 2019 Infection

Factors	Crude OR (95%CI)	Adjusted OR (95%CI)	p-value
Enabling Factors			
Access to health services			0.011
Low level	Ref.	Ref.	
High level	4.07 (2.52-6.58)	2.07 (1.19-3.61)	
Reinforcing Factors			
Family support			0.002
Low level	Ref.	Ref.	
High level	4.84 (2.98-7.85)	2.47 (1.39-4.40)	
Being prompted by health professionals, village health volunteers and community leaders			0.009
Low level	Ref.	Ref.	
High level	4.95 (3.01-8.13)	2.25 (1.22-4.13)	

Note: -2 Log likelihood = 362.077, Cox& Snell R Square = 0.186, Nagelkerke R Square = 0.249

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 92.18 แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งในด้านการเว้นระยะห่างทางสังคม การใส่หน้ากากอนามัย การล้างมือ การตรวจวัดอุณหภูมิ การตรวจหาเชื้อโควิด 19 และการใช้แอปพลิเคชันไทยชนะ/หมอชนะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้มีการรณรงค์ให้เป็นพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตวิถีใหม่แบบ New normal ทั้งภายในระดับจังหวัด ประเทศ รวมทั้งในระดับโลก จึงทำให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารและเห็นถึงความสำคัญในการปฏิบัติตามมาตรการ DMHTTA เพื่อป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิริยญา ศรีบุญเรือง และคณะ⁽¹¹⁾ ที่พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการป้องกันด้านการต้านทานการเกิดเชื้อ COVID-19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และการศึกษาของ จิตรา มุลทิ⁽¹²⁾ พบว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระดับดี คิดเป็นร้อยละ 60.61

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ปัจจัยเอื้อด้านการเข้าถึงบริการสุขภาพ และปัจจัยเสริมด้านแรงสนับสนุนจากครอบครัวและด้านการกระตุ้นเตือนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และผู้นำชุมชน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยพบว่า ประชาชนที่เข้าถึงบริการสุขภาพในระดับสูง จะมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดีกว่าถึง 2.07 เท่า ($OR_{adj} = 2.07$, 95%CI: 1.19-3.61) เมื่อเทียบกับประชาชนที่เข้าถึงบริการสุขภาพในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value <0.05) แสดงให้เห็นว่าการเข้าถึงบริการสุขภาพทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพต่างๆ เกิดการตระหนักในการดูแลตนเองและป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้มีพฤติกรรมการป้องกันที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิริยญา ศรีบุญเรือง และคณะ⁽¹¹⁾ ที่พบว่า ปัจจัยเอื้อ ด้านการรับรู้ข้อมูล และข่าวสาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันด้านการต้านทานการเกิดเชื้อ COVID-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความชัดเจน ติดตามข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีระบบ และทำความเข้าใจจากสื่อประเภทต่างๆ เพื่อใช้ในการสื่อสารความคิดเห็น

ในด้านปัจจัยเสริม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่ได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัวที่อยู่ในระดับสูง มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองที่ดีกว่าถึง 2.47 เท่า ($OR_{adj} = 2.47, 95\%CI: 1.39-4.40$) เมื่อเทียบกับประชาชนที่ได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัวในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) และประชาชนที่ได้รับการกระตุ้นเตือนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และผู้นำชุมชนที่อยู่ในระดับสูง มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองที่ดีกว่าถึง 2.25 เท่า ($OR_{adj} = 2.25, 95\%CI: 1.22-4.13$) เมื่อเทียบกับประชาชนที่ได้รับการกระตุ้นเตือนในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) แสดงให้เห็นว่าบุคคลในครอบครัวและชุมชนมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการป้องกันโรค COVID-19 โดยแรงสนับสนุนจากครอบครัว และการกระตุ้นเตือนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และผู้นำชุมชน ทำให้มีการสื่อสารข้อมูลด้านสุขภาพต่างๆ มีการแนะนำตักเตือนระหว่างบุคคลทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน ส่งผลให้ประชาชนเกิดการตระหนักและมีความรู้ในการดูแลตนเองและมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิญญูทัย บุญทัน และคณะ⁽⁸⁾ ที่พบว่า อิทธิพลระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับการศึกษาของ อภิวิทย์ อินทเจริญ และคณะ⁽¹³⁾ ที่พบว่าปัจจัยด้านการได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตเมืองคอหงส์ จังหวัดสงขลา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ประชาชนมีการเข้าถึงบริการสุขภาพในด้านการสืบค้นข้อมูล การสืบค้นแหล่งให้บริการการเข้ารับบริการ และการบริการด้านอุปกรณ์ในการป้องกันตนเองแก่ประชาชนทั่วไป ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมที่ดียิ่งขึ้น โดยสนับสนุนให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำ การเตรียมอุปกรณ์ป้องกันตนเอง และการสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันตนเองแก่สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งจัดกิจกรรมหรือบริการที่ให้แก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และผู้นำชุมชน มีการกระตุ้นเตือนให้ความรู้และคำแนะนำในการป้องกันตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ เพิ่มเติมเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการหาแนวทางป้องกันการแพร่กระจายการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) ควรมีการศึกษาวิจัยในรูปแบบอื่น เช่น รูปแบบเชิงทดลอง โดยใช้กระบวนการเสริมสร้างแรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และผู้นำชุมชน

เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

1. World Health Organization. WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard. [Internet]. 2021 [Cited in 23 July, 2021]. Available from: <https://covid19.who.int/>.
2. Department of Disease Control, Ministry of Public Health. Coronavirus disease 2019 (COVID-19). [Internet]. 2021 [Cited in 12 October, 2021]. Available from: https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/faq_more.php?fbclid.
3. Songkhla Provincial Public Health Office. Covid-19 situation on 22 Nov 2021. [Internet]. 2021 [Cited in 23 November, 2021]. Available from: https://www.skho.moph.go.th/th/news_skho.php?newsid.
4. Sathing Phra District Public Health Office Songkhla Province. The Covid-19 situation of Sathing Phra District. [Internet]. 2021 [Cited in 20 December, 2021]. Available from: <https://www.facebook.com/Sathing-Phra-District-Public-Health-Office-344324592620760/>.
5. Worapongsatorn S. PRECEDE-PROCEED Model. [Internet]. 2015 [Cited in 23 July, 2021]. Available from: <http://hepa.or.th/assets/file/conference/>.
6. Aiamnui S. Factors Influencing Surveillance and Prevention Practices of COVID-19 among Village Health Volunteers in Kongkrait District, Sukhothai Province. Thai Journal of Public Health and Health Education 2021; 1(2): 75-90. (In Thai)
7. Khumsaen N. Knowledge, attitudes, and preventive behaviors of COVID-19 among people living in Amphoe U-thong, Suphanburi Province. Journal of Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi Province 2021; 4(1): 33-48. (In Thai)
8. Bunthan W, Whaikit P, Soysang V, Soynahk C, Akaratanapol P, Kompayak J. Factor influencing to health promotion behavior for coronavirus disease 2019 (Covid 19) prevention of older adults. Journal of The Police Nurses 2020; 12(2): 323-337. (In Thai)
9. Department of Disease Control, Ministry of Public Health. Department of Disease Control asks people to cooperate with strictly measuring D-M-H-T-T-A

- continuously to prevent COVID-19. [Internet]. 2021 [Cited in 2 August, 2021]. Available from: <https://ddc.moph.go.th/brc/news.php?news=18373&>.
10. Pongphonsup W. What to do when the data is not normally distributed. Quality Production 2008; 15(132): 43-45. (In Thai)
 11. Sribunrueng W, Ninwattana T, Sumransuk S, Anirapai K, Rugthangam S, Spiller P. Factors Affecting Prevention Behavior of COVID-19 Infection In Bangkok. Udon Thani Rajabhat University Journal of Humanities and Social Sciences 2021; 10(1): 195-206. (In Thai)
 12. Moonti J. Factors Influencing Preventive Behavior of Coronavirus Disease 2019 Among Village Health Volunteers in Kong Krailat District, Sukhothai Province. The office of disease prevention and control 9 Nakhon Ratchasima Journal 2021; 27(2): 5-14. (In Thai)
 13. Inthacharoen A, Kanchanapoom K, Tansakul K, Pattapat S. Factors Influencing Preventive Behavior towards Coronavirus Disease 2019 among People in Khohong Town Municipality Songkhla Province. Journal of Council of Community Public Health 2021; 3(2): 19-30. (In Thai)